Eierkommunene av Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma:

Eierkommunene av Vannområdet Leira-Nitelva:

24. juni 2014

Finansminister Siv Jensen
Klima- og miljøminister Tine Sundtoft

Budsjettinnspill - behov for betydelig økte midler til vannforvaltningen

Mye av planfasen i arbeidet med å implementere vannforskriften er nå gjennomført. Vi ønsker rene og friske vassdrag, men frykter at byrdefordelingen for tiltaksgjennomføringen i altfor stor grad forventes dekket opp gjennom de kommunale budsjettene. Det er behov for betydelig økt nasjonal satsing dersom målene i vannforskriften skal nås i tide. Vannforvaltningen må styrkes i statsbudsjettet med 150 millioner for 2015, og minst ha en tilsvarende økning i 2016.

Bakgrunn

Sammen med andre sektormyndigheter, har kommunene nå gjort en betydelig innsats med å utarbeide lokale tiltaksanalyser, som faglige innspill til vannregionmyndighetens forvaltningsplan og tiltaksprogram. Utkast skal som kjent på høring fra 1. juli i år, og planene skal så til nasjonal godkjenning neste år.

Tiltaksanalysene som nå er utarbeidet viser at det er behov for mange tiltak for å nå miljømålene etter vannforskriften. Både i Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma og i Vannområdet Leira-Nitelva er det behov for oppfølging i om lag 60 % av vannforekomstene, tilsvarende tall for hele Vannregion Glomma er ca. 40 %. Vi vet nå mye om hvilke type tiltak som er hensiktsmessige, at det er omfattende tiltak som trengs, og vi ser at det skaper finansielle utfordringer. Kostnadene i våre områder vil i stor grad komme innenfor; opprydding av spredt avløp, kommunaltekniske tiltak, jordbruk og miljøgiftproblematikk. Forventede tiltakskostnader er minst 200 millioner for hvert vannområde, og ca. 12 milliarder for hele vannregionen. Mange aktører er involvert, men svært mye av tiltaksoppfølgingen vil skje via kommunene. Kommunene som har tilsluttet seg dette brevet, har gjennomgående en anstrengt kommuneøkonomi, og ser nødvendigheten av å varsle om at den statlige delfinansiering må økes betraktelig, dersom Norges forpliktelser i EUs Vannrammedirektiv skal overholdes.

Ledningsnettfornyelse er en stor utfordring for kommunene. Det er svært kostbart, og det er gjennomgående et stort etterslep på vedlikeholdstakten i mange kommuner. Noen kommuner har kommet langt i å rydde opp i eldre ledningsnett, sanere gamle og bygge nye renseanlegg. Fordi dette er selvkost-område, er det kommunale avgiftsnivået til innbyggerne derfor allerede høyt i de kommunene som har vært i forkant. Der nye tiltak kreves, vil en ytterligere gebyrøkning kunne bli urimelig høy for dagens innbyggere. Vannforskriftens strenge tidsfrister, innebærer at man må forsere utbedringstakten på avløpsområdet utover det man ellers ville gjort. Utfordringen forsterkes av høy befolkningsvekst. Investeringer i renseanlegg og på ledningsnettet er langsiktige investeringer, og kommer også neste generasjon til gode. Men utgiftene kommer nå. Statlige økonomiske bidrag må tildeles slik at også kommuner som har vært i forkant får nytten av tilskuddsmuligheten.

For tiltak innen landbruket, er det viktig med forutsigbarhet og langsiktighet for å oppnå oppslutning om investeringer og omlegging av driftsformer for å redusere avrenning til vassdrag. Tilskudd gis i dag hovedsakelig gjennom RMP- og SMIL-midler, der endringer i vilkårene kan skje på korte tidshorisonter. I regionen har det også vært utstrakt bakkeplanering i tiårene etter krigen som ledd i den offisielle landbrukspolitikken, med tilsvarende omfattende, gamle dreneringer/hydrotekniske anlegg som er svært kostnadskrevende å utbedre. Problemet forsterkes av at dette ikke er dimensjonert for økt nedbørintensitet. Den kostnaden synes urimelig å belaste den enkelte bonde med i dag. I tillegg er volumene på dagens tilskuddsmidler for små til å kompensere for nødvendige tiltak.

En rekke «uspesifiserte» utgifter har fram til nå blitt dekket opp via kommunale budsjetter, eksempelvis tverrsektorielle sekretariat for vannområdeutvalg, problemkartlegging, tiltaksrettet overvåking i tillegg til at mange kommunalt ansatte har brukt mye tid på oppgavene. Av lønnsmessige årsaker er det for øvrig en utfordring for kommunene både å beholde personell med spisskompetanse, og trekke til seg kompetent mannskap som kan jobbe med gjennomføring av tiltak. Totalt sett har det ikke vært samsvar mellom kommunenes ansvar og kostnader i arbeidet med vannforskriften, men kommunene ser tydelig verdien av rent vann lokalt, og har tatt mye av kostnadene så langt.

Forventninger til statsbudsjettet

1. Ny tilskuddsordning, der kommunene kan søke dekket f.eks. 25 prosent av kostnadene til opprusting av kommunale kloakkledninger/pumpestasjoner/renseanlegg. Ordningen bør primært gjelde for de kommuner som kan vise til at de har gjennomført betydelige investeringer tidligere år, og dermed allerede har et gebyrnivå over landsgjennomsnittet. Tilskuddet bør gå til områder med spesielt tiltaksbehov.
2. Nye tilskuddsmidler innenfor landbrukstiltak knyttet til arbeidet med vannforskriften, som gis over statsbudsjettet i tillegg til jordbruksoppgjøret, for å styrke langsiktigheten og forutsigbarheten på omlegginger/investeringer og dekke utgifter som det ikke er rimelig å laste den enkelte gårdbruker for. Tilskuddet bør omfatte tiltak i utsatte områder, rådgivning og i tillegg medfinansiering av tiltaksrettet overvåking der avrenning fra landbruket er en vesentlig tilførselskilde. Overvåking av forurensing fra landbruksområder dekkes i dag via vann- og avløpsgebyrer, noe som verken er i samsvar med sentralt gebyrregelverk, eller prinsippet om at forurenser skal betale.
3. Ny tilskuddsordning (ikke-marine områder) der kommunene kan søke om midler til kartlegging og opprydding av miljøgifter, der kostnadene ikke uten videre kan tillegges en forurenser/ansvarlig.
4. Ny tilskuddsordninger for permanente sekretariater i vannområdeutvalgene, som omfatter både lønns- og driftsmidler.
5. Økning av budsjettrammene både for basisovervåkingen, delfinansiere problemkartleggingen og den tiltaksrettede overvåkingen som per nå i stor grad har vært finansiert via kommunale budsjetter.
6. Flere departementer bør øke innsatsen for å sikre en helhetlig vannforvaltning. Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet bør øke sine budsjetter i forhold til tiltakene nevnt over, Olje- og energidepartementet bør sørge for økt kapasitet i revisjonen av vassdragskonsesjonene og Samferdselsdepartementet bør sørge for styrket innsats i forhold til fysiske og kjemiske påvirkninger fra vei og jernbane.
7. Innenfor Klima- og miljødepartementets område foreslås konkret at statsbudsjettet for 2015 økes med 150 millioner til vannforvaltningen, med tilsvarende opptrapping i 2016. For kommende år bør 50 millioner gå til styrket kunnskapsinnhenting og vannmiljøkompetanse i kommunene/ vannområdene, 50 millioner til forsterket innsats på miljøtiltak som sedimentopprydding, kalking mm. og 50 millioner til vassdragsrestaureringer.

Arbeidet etter vannforskriften har lenge vært underbudsjettert i statsbudsjettet, og finansierings-behovet vil øke betraktelig i gjennomføringsfasen. Vi ber derfor Regjeringen om å øke den statlige andelen i dette spleiselaget betydelig.

Vennlig hilsen

Runar Bålsrud/sign.,
Ordfører i Hurdal og leder for styringsgruppa i Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma

Boye Bjerkholt sign.,
Varaordfører i Skedsmo og leder for styringsgruppa i Vannområde Leira-Nitelva

Einar Madsen/sign.,
Ordfører i Eidsvoll

Oddmar Blekkerud/sign.,
Ordfører i Nes

Harald Espelund/sign.,
Ordfører i Ullensaker

Anne-Ragni K. Amundsen/sign.,
Ordfører i Nannestad

Hans Seierstad/sign.,
Ordfører i Østre Toten

Knut Magnar Lehre/sign.,
Ordfører i Gran

Lise Selnes/sign.,
Ordfører i Nord-Odal

Nils Amund Røhne/sign.,
Ordfører i Stange

Ragnar Kristoffersen/sign.,
Representant for Lørenskog
i styringsgruppa for Vannområde Leira-Nitelva

Hilde Thorkildsen/sign.,
Ordfører i Nittedal

Øivind Sand/sign.,
Ordfører i Rælingen

Anders Østensen/sign.,
Ordfører i Gjerdrum

Ivar Egeberg/sign.,
Varaordfører i Sørum

John Harry Skoglund/sign.,
Ordfører i Fet

Halvor Bratlie/sign.,
Varaordfører i Lunner

Postadresse	*Telefon*	*E-post*
Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma	66 10 50 67/66 10 50 00	postmottak@nannestad.kommune.no
c/o Nannestad kommune	*Telefaks*	I*nternett*
Teiealleen 31	66 10 50 10	www.huvo.no
2030 Nannestad		